

רחוב לוריא 1

יעקב שבתאי, סופר ומחזאי
(1981-1934)

שהוצגו ב"הקאמרי" וב"הבימה" וכן תרגם עשרות מחזות של מיטב יוצרי הבמה, כמו ניל סימון, יוג'ין אוניל, והרולד פינטר שהוצגו בתיאטראות "הקאמרי" ו"הבימה".

הרחובות רש"י והמליץ, "מצודת זאב", השיקמים ברחוב קינג ג'ורג' ושכונת נורדיה הם אבני דרך בספר "זכרון דברים", המתאר את סיפוריהם של גיבורי הספר, משפחותיהם ומכריהם.

"תוך כדי דבריו (של גולדמן) התרחקו משורת השיקמים וחצו את בוגרשוב וכשהגיעו אל עץ השיקמה הבודד, שהיה נטוע סמוך לשפת המדרכה ואשר ממנו והלאה השתרעה פעם שכונת הצריפים, נעצר גולדמן וסקר את השטח הריק, שלפנים היה עולם מלא חיים, אשר חוטים רבים של זכרונות וגעגועים קשרו אותו אליו".

מתוך "זכרון דברים".

נולד בתל-אביב למשפחת פועלים. ילדותו עברה עליו במעונות עובדים ברחוב פרוג. את שירותו הצבאי עשה במסגרת הנח"ל. אחרי השחרור הצטרף לקיבוץ מרחביה, ושם עבד בחקלאות ובהוראת מבוגרים באולפן. ב-1966 חזר לתל-אביב והתמסר לכתיבה. עסק בתרגומים ובעיבוד לתיאטרון, לרדיו, לטלוויזיה ולמופעי שירה ובידור. קובץ הסיפורים פרי עטו "הדוד פרץ ממריא" פורסם ב-1972. ספרו "זכרון דברים" יצא לאור ב-1977, אך עבר זמן עד שהביקורת והקוראים עמדו על גדולתו וחשיבותו. הדמויות בספר שייכות למגזר החברתי שבו גדל: פועלים, פקידים ואינטליגנציה – מה שמכונה "מעמד הפועלים". לספר, המאופיין במשפטים ארוכים ללא סימני פיסוק, היתה השפעה גדולה על דורות של יוצרים ישראלים. הוא מתאר את חייהן של שלוש דמויות ואת קשרי המשפחה שלהן על רקע תל-אביב ההולכת ומשתנה. ב-1995 הוא עובד לסרט קולנועי. ספרו השני "סוף דבר" יצא לאור אחרי מותו של שבתאי שנפטר מהתקף לב והוא בן ארבעים ושבע בלבד. כתב את המחזות "כתר בראש" ו"נמר חברבורות"

רחובות תל-אביב | יעקב שבתאי

שְׁהִיָּה לוֹ בְּבִילִיּוֹ בֶן-דָּוִד מֵאֵהָב
בְּגִבְרַת סִיאֵמִית מִשְׁבִּיל הַחֶלֶב.
הוּ דִי צִיָּה,
לִי לֵילָה טוֹב, דִּי צִיָּה,
דִּי צִיָּה, לוֹרִיאָה, מְנַדְלֶשְׁטָאָם,
טְרוֹמְפֶלְדוֹר הוֹלֶךְ לַיָּם.

וּמֵאֵנָה, רוֹפִיָּין, הֵס וְרוֹת,
וְגַם סִמְטַת אַלוֹף בְּצִלוֹת,
וְטוֹרְצִיָּנֶר וְגוֹטְמֶכֶר...

בְּרַחוּב אֶסְפֶּרְגוּס פִּנַּת קִיקִיּוֹן
בְּשֵׁנִי בְּאַפְרִיל הַתְּמוּטֵט הַבֶּלְקוֹן.
מֵה יָפִים הַלִּילוֹת תַּחַת עֵץ תְּאֵנָה
בְּמִגְרֵשׁ הַגְּדוֹל שֶׁבְּרַחוּב לַעֲנָה.
הוּ מְלֶצֶט,
שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֶצֶט,
מְלֶצֶט, מֵאֵפוֹ, אִמְסֶטְרֶדֶם,
אִידֶלְסוֹן הוֹלֶךְ לַיָּם.

וּפִינֶס, גוֹרְדוֹן, פֶּלוֹרְנֶטִין,
וּמִי זוֹכֵר אֶת רֵין-טִין-טִין,
וְטוֹרְצִיָּנֶר וְגוֹטְמֶכֶר...

בְּרַחוּב הַמְרַכְבֶּלֶת גֶּשֶׁרֶף הַתַּמִּין
וְאַחֲרָיו בְּעֶרְהָ כָּל שְׂכוּנַת פֶּלוֹרְנֶטִין,
וְהִיָּתָה שָׁם שְׂמִמָּה, וְהִיָּתָה הַלּוּלָה
מִתְגַּדֹּד הַעֲבָרִי עַד מְאוֹר הַגּוּלָּה.
הוּי פֶּרְץ, אִיפֵה אֶתָּה פֶּרְץ,
פֶּרְץ, וּוֹלְפֶסוֹן, הַחַת"ם,
לֹא הוֹלְכִים הַיּוֹם לַיָּם.

וְאַנְגֶּל, חֶלְצוֹ, אִיתִיאַל,
וְהִי קְדִימָה הַפּוֹעֵל,
וְטוֹרְצִיָּנֶר וְגוֹטְמֶכֶר...

בְּפִנַּת עֲבוּדָה-יוֹחֲנָן הַסַּנְדֶּלֶךְ
גַּר חֵיט לְגִבְרִים שֶׁהִפֶּךָ לְזֹמֶר,
שֶׁקוֹלוֹ הוֹדְמָר בְּסוּפְרָנוֹ טוֹבֵר
מְרַחוּב הַמְקַצוּעַ עַד רַחוּב הַמִּשׁוֹר.
הוּי צוּוֹיֶפֶל,
בְּקֶר טוֹב צוּוֹיֶפֶל,
צוּוֹיֶפֶל, צוּגְנֹר, אֶחָד הָעָם
מְנַדְלֵי הוֹלֶךְ לַיָּם.

וְלֶסִינְג, לֶסְקֶר, הַתְּמֶר,
וְנִ'בוֹטִינְסְקִי רֹאשׁ בֵּית"ר,
וְטוֹרְצִיָּנֶר וְגוֹטְמֶכֶר,
מוֹהֶלְבֶּר וְקֶלִישֶׁר,
וְדִינְגוֹף עִם זְמַנְהוּף,
גְּלִיצֶנְשְׁטִין וְאַנְגֶּלְשְׁטִין,
מוֹסִינְזוֹן וְצִירְלֶסוֹן,
וְסֶרְמֵן עִם חֵייתָמֵן,
לִיבְרֵמֵן עִם הוֹבְרֵמֵן,
וּפִירְבֶּרְג לְאַן.

לְסִמְטָה אֶלְמוֹנִית יֵשׁ סִמְטָה פֶּלְמוֹנִית,
לְאַסְתֵּר הַמִּלְכָּה אֵין כְּנִיסָה יְמִנִית,
בְּמִשְׁפּוּלָה הַסַּבָּא אֶבֶד לִי סַנְדֶּל
בְּשֶׁךְ"ל יֵשׁ אַחַת שְׂיוּצָאָת מִן הַכֶּלֶל.
הוּ בְרוּרִיָּה,
זְכָרִינִי בְרוּרִיָּה,
בְרוּרִיָּה, בְּרִנֶּה, הַרְמֵב"ם,
בּוּגֶרְשׁוֹב הוֹלֶךְ לַיָּם.

וְהַרְצֵל, מְזֹא"ה, נְבִיאִים
וּבְנֵיאֵלִיק עַל פֶּרֶשֶׁת דְּרָכִים,
וְטוֹרְצִיָּנֶר וְגוֹטְמֶכֶר...

בְּתוֹצֵרֶת הָאֶרֶץ הִיָּתָה תְּתוּלָה
שֶׁהִיָּה לָהּ חֶבֶר בֵּינּוֹן-מְצוּלָה,